

Sygn. akt IV CSK 151/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Antoni Górski

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Jóskowiak

w sprawie z powództwa R. W., S. W.,

B. K. i S. M.

przeciwko D. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 23 października 2013 r.,

skargi kasacyjnej powodów

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 7 listopada 2012 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił powództwo R. W., S. W., B. K. i S. M. o zasądzenie od pozwanego D. M. na ich rzecz solidarnie kwoty 99.225 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 6 października 2008 r. do dnia 5 października 2011 r. oraz obciążył ich kosztami procesu.

Rozstrzygnięcie to zapadło na tle następujących ustaleń faktycznych. Spadkodawca powodów- H. W. zawarł w dniu 22 kwietnia 2003 r. umowę sprzedaży, na mocy której sprzedał pozwanemu D. M. 12 udziałów w spółce z o.o. pod firmą „D.” z siedzibą w O. za cenę wynoszącą 238.140 zł, przy czym pozwany uiścił jedynie część tej kwoty, to jest 138.915 zł, zaś pozostałą część ceny 99.225 zł zobowiązał się uregulować do dnia 12 maja 2003 roku, czego nie uczynił. W dniu 6 stycznia 2009 roku H. W., który nie dochodził nigdy od pozwanego zapłaty wskazanej części ceny, zmarł, a spadek po nim nabyli na mocy ustawy powodowie - żona i dzieci, którzy pismem z dnia 2 września 2011 roku wezwali pozwanego do zapłaty powyższej kwoty, a następnie w dniu 6 października 2011 roku złożyli pozew o zapłatę.

Sąd Okręgowy ustalił, że wprawdzie pozwany nie uiścił dochodzonej części ceny sprzedaży udziałów, ale powództwo podlegało oddaleniu jako przedawnione z uwagi na podniesiony przez pozwanego upływ dwuletniego terminu przewidzianego w art. 554 k.c., znajdującym, w ocenie Sądu, zastosowanie w rozpatrywanej sprawie.

Apelacja powodów została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego, który zaaprobował ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i wywiedzione z nich wnioski prawne. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, kwalifikujące umowę z dnia 12 maja 2003 roku jako sprzedaż praw, dokonaną przez H. W. w zakresie prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa, do której stosuje się, w zakresie wynikających z tej umowy roszczeń, dwuletni termin przedawnienia przewidziany w art. 554 k.c. Sąd Apelacyjny wskazał, powołując się na wyrok SN z dnia 19 listopada 2004 roku (II CK 175/04, nie publ.), że w art. 554 k.c. chodzi o

każdą sprzedaż niezależnie od jej form organizacyjno-prawnych, a sprzedaż udziałów w spółce z o.o. (zarówno między dotychczasowymi współnikami, jak i na rzecz osób trzecich) może być uznana za sprzedaż dokonaną „w zakresie działalności przedsiębiorstwa” w rozumieniu art. 554 k.c.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku, powodowie zaskarżając wyrok w całości, zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 554 k.c. oraz art. 118 k.c., a także art. 43¹ k.c., 55¹ k.c., art. 2 oraz art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. W ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzucili naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Formułując te zarzuty wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu II instancji w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze utrwalony jest pogląd, że naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera wszystkich niezbędnych elementów konstrukcyjnych wskazanych w tym przepisie lub zawiera istotne braki, uniemożliwiające kontrolę kasacyjną orzeczenia (por. np. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1997 r., I CKN 312/97, z 19 lutego 2002 r., IV CKN 718/00, z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 11862/00, z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, z dnia 22 maja 2003 r., II CKN 121/01, niepublikowane i z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, Nr 4, poz. 83). Uzasadnienie Sądu drugiej instancji nie zawiera takich mankamentów, stąd zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. jest bezzasadny.

Natomiast trafne są zarzuty naruszenia prawa materialnego, dotyczące błędnej wykładni art. 554 k.c. i w rezultacie jego wadliwego zastosowania w realiach rozpatrywanej sprawy do oceny terminu przedawnienia roszczenia H. W., a następnie jego spadkobierców, o zapłatę, nieuiszczonej przez pozwanego, części ceny nabycia udziałów w spółce z o.o.

Art. 554 k.c. stanowi, że roszczenia z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy, roszczenia rzemieślników z takiego tytułu oraz roszczenia prowadzących gospodarstwa rolne z tytułu sprzedaży płodów rolnych i leśnych przedawniają się z upływem lat dwóch. Cytowana regulacja, stanowiąca *lex specialis* wobec art. 118 k.c., odnosi się wyłącznie do podmiotów w tym przepisie wskazanych. Krótszy, bo dwuletni, termin dochodzenia przez sprzedawców roszczeń z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie ich przedsiębiorstwa, czyli prowadzonej działalności gospodarczej, ma na celu ich skłonienie do możliwie najszybszego rozliczenia się z kontrahentami w celu stabilizacji i przyspieszenia obrotu gospodarczego. Obejmuje on zarówno sytuację, gdy przedsiębiorca handlowy dokonuje sprzedaży w ramach placówki handlowej (sklepu, hurtowni, domu wysyłkowego, punktu sprzedaży), jak i sytuację, w których wytwórca towaru (producent) samodzielnie sprzedaje swoje wyroby bezpośrednio odbiorcy (w ramach sklepu przyfabrycznego, firmowego, bezpośrednio z magazynu), w tym więc sensie chodzi o sprzedaż niezależnie od jej form organizacyjno-prawnych, o której mowa w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 29 lutego 1996 roku (III CZP 13/96, OSNC 1996, nr 5, poz. 71), na którą powołuje się Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Rozstrzygnięcie kwestii terminu przedawnienia właściwego dla zgłoszonego w pozwie roszczenia o zapłatę reszty ceny zależy od odpowiedzi na pytanie, czy zbycie przez H. W. przysługujących mu udziałów w „D.” spółce z o.o. nastąpiło w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, polegającej na obrocie udziałami. Z ustaleń faktycznych wynika, że sprzedaży udziałów dokonał on jako osoba fizyczna i wspólnik spółki z o.o., tak więc nie w ramach prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa, co eliminuje możliwość zastosowania w niniejszej sprawie art. 554 k.c. do roszczeń powodów. Posiadanie udziałów w spółkach handlowych, sprzedaż i nabywanie udziałów w spółkach kapitałowych nie stanowi przedmiotu działalności gospodarczej osób fizycznych, ani prawnych, jeżeli obrót udziałami wynika z wykonywania przysługujących tym osobom majątkowych uprawnień z tytułu stosunku spółki (por. wyrok SN z dnia 2 grudnia 2010 roku, I CSK 10/10, nie publ.).

H. W. jako osoba fizyczna, będąca współnikiem i prezesem spółki z o.o., nie może być uznany, z powodu posiadania udziałów w tej spółce i realizacji przysługującego mu prawa do ich zbycia, za przedsiębiorcę dokonującego sprzedaży udziałów w zakresie prowadzonej przez siebie działalności, bo takiej działalności gospodarczej poprzednik prawny powodów nie prowadził. W konsekwencji przyjęć należy, że art. 554 k.c. nie miał w sprawie zastosowania, co uzasadnia uwzględnienie skargi kasacyjnej powodów.

Powołanie się przez Sąd Apelacyjny na wyrok z dnia 19 listopada 2004 roku (II CK 175/04, nie publ.) jest przykładem posłużenia się poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym na tle konkretnego, specyficznego stanu faktycznego, całkowicie odmiennego od stanu faktycznego niniejszej sprawy. W przywołanej sprawie spółka z o.o. dochodziła od kontrahenta zapłaty ceny sprzedaży udziałów przysługujących powodce w nieuczestniczącej w procesie, innej spółce z o.o. Sąd Najwyższy, mając na uwadze, że powodem była spółka kapitałowa prowadząca przedsiębiorstwo, uznał, że „działalność przedsiębiorstwa sprzedawcy” wynika nie tylko z ustawy (statutu), ale może być także determinowana bieżącą praktyką gospodarczą, to jest wynikać z potrzeb i strategii gospodarczo-rynkowej przedsiębiorcy - sprzedawcy, polegającej na przykład na wycofywaniu się z określonego segmentu rynku. W tym kontekście faktycznym Sąd Najwyższy przyjął, że sprzedaż udziałów w spółce z o.o. może być kwalifikowana jako sprzedaż dokonana w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy w rozumieniu art. 554 k.c. W żaden więc sposób sformułowane w tamtej sprawie przez Sąd Najwyższy ogólne tezy nie mogą być podstawą przyjęcia możliwości zastosowania art. 554 k.c. w niniejszej sprawie.

W tej sytuacji, na podstawie art. 389¹⁵ § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.